

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSA
AZ ENSZ NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNYE

Az alapvető jogok biztosának

JELENTÉSE

az AJB-944/2023. számú ügyben
kérelem nem tartalom szerinti értékelését végrehajtási eljárásban
sérrelmező panasszal összefüggésben
(Előzmény ügy: AJB-4211/2022)

Előadó: dr. Kiss Anikó

Érintett szerv: önálló bírósági végrehajtó

2023.

**Az alapvető jogok biztosának
Jelentése
az AJB-944/2023. számú ügyben
(Előzmény ügy: AJB-4211/2022)**

Az eljárás megindítása

A panaszos egy vele szemben folyamatban lévő végrehajtási eljárással összefüggésben kereste meg hivatalomat. Beadványa egy adásvételi szerződés kapcsán keletkezett, mely jogügyletben a panaszos a tulajdonában lévő gépjárművet adta el. Az új tulajdonos a gépjármű használata során, még az adásvétel napján jogosulatlanul használt díjköteles útszakaszt. Ennek időpontjában a gépjármű már sem a panaszos tulajdonában, sem a birtokában nem volt, a jogosulatlan autópálya használat miatt felszámított útdíj, pótdíj, valamint az eljárási költségek behajtása iránt mégis vele szemben indítottak végrehajtási eljárást.

A panaszos a végrehajtási eljárás megindításáról való tudomásszerzést követően – ahogy erre lehetősége nyílt – felkereste a végrehajtói irodát és az adásvételi szerződés bemutatása mellett a végrehajtási eljárás vele szembeni megszüntetését kérte, hivatkozva annak megalapozatlanságára, egyúttal kérte, hogy az eljárást a jogosulatlan úthasználat miatt bírság és pótdíj fizetésére köteles vevővel, a gépjármű új tulajdonosával szemben folytassák le. A végrehajtói irodában félfogadást végző végrehajtójelölt a panaszos által előadottakat jegyzőkönyvbe foglalta.

A panaszos hivatalomhoz megküldött levelében sérelmezte, hogy nyilatkozata, az adásvételi szerződés bemutatása, jogorvoslati kérelmének előterjesztése ellenére még mindig vele szemben van folyamatban a végrehajtási eljárás.

A panasz alapján felmerült az Alaptörvényben nevesített tisztességes eljáráshoz való jog sérelmének, illetve sérelme közvetlen veszélyének a gyanúja. Tekintettel erre az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (továbbiakban: Ajbt.) 18. §-a és a 20. § (1) bekezdése alapján vizsgálatot indítottam.

Érintett alapvető jogok és alaptörvényi elvek

- A hatósági ügyek tisztességes intézése: „Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék.” (Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés)
- A jogorvoslathoz való jog: „Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.” (Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés)

Alkalmazott jogszabályok

- Az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (Ajbt.)
- A bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (Vht.)
- A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.)

A megállapított tényállás

A vizsgálat eredményessége érdekében az Ajbt. 21. § (1) bekezdés a) pontja alapján megkerestem az ügyben eljáró önálló bírósági végrehajtót, és az ügy körülményei kapcsán tájékoztatását, valamint az ügy iratainak megküldését kértem. A tényállás megállapítása során a panaszos által rendelkezésemre bocsátott iratokat is felhasználtam.

A megkeresett végrehajtó az ügygel kapcsolatos tájékoztatást technikai probléma miatt kisebb késedelemmel ugyan, de megadta, az ügy iratait a rendelkezésemre bocsátotta.

A részemre átadott iratokból megállapítható, hogy a panaszos 2021. május 10-én 15 óra 17 perckor eladta a tulajdonában álló gépjárművet. Még ugyanezen a napon ezzel a gépjárművel 20 óra 16 perckor a gépjármű használata során jogosulatlan úthasználatra került sor. Ennek kapcsán a Nemzeti Útdíjfizetési Szolgáltató Zrt. (továbbiakban: Szolgáltató) fizetési meghagyás kibocsátását kérte.

A közjegyző által kiállított végrehajtási lap végrehajtói irodához érkezését követően, 2022. május 5-én a végrehajtójelölt tájékoztatást küldött az eljárás kezdetén megfizetendő költségekről a Szolgáltatónak (végrehajtást kérőnek).

A költségelőleg végrehajtói számlára történő beérkezése után a végrehajtójelölt a nyilvántartási adatok lekérdezése iránt intézkedett. Az eljárás megindítását megelőzően lekérdezett gépjármű-nyilvántartási adatokban – az iratok tanúsága szerint – már látható volt a tulajdonosváltás időpontja és annak bejelentése.

2022. május 19-én a végrehajtó a panaszossal szemben megindította a végrehajtási eljárást. A panaszos miután a végrehajtási eljárás megindításáról tudomást szerzett felvette a kapcsolatot a végrehajtói irodával és 2022. május 31-én személyesen is felkereste azt. Az erről készült jegyzőkönyv szerint a személyes megjelenés alkalmával „az adós (panaszos) előterjeszti, hogy a végrehajtási eljárás jogalapját vitatja”,...”a végrehajtható okiraton megjelölt cselekményt ... már a gépjármű új tulajdonosa követte el”. „Jelenlévő adós ezen vitatása valószínűsítésül a szóban forgó gépjárművel kapcsolatos adásvételi szerződést eredetben előterjesztette”.

A félfogadást végző végrehajtójelölt a panaszos előterjesztését követően a Vht. 41. § (1) bekezdése alapján a követelés fennállásával kapcsolatban nyilatkozatra kérte a végrehajtást kérőt. A Szolgáltató a végrehajtói megkeresésre úgy nyilatkozott, hogy a panaszos vonatkozásában a díjak visszavonásáról intézkedik, ugyanakkor kéri a megelőlegezett eljárási költségek visszatérítését. A végrehajtójelölt tájékoztatta a panaszost a szolgáltatói nyilatkozat tartalmáról és a tartozás nyilatkozat alapján korrigált összegéről. Tájékoztatásában hangsúlyozta, hogy a Vht. 8. § (1) bekezdése és a 34. § (1) bekezdése alapján „a további költségek viselésére az adós kötelezhető”.

A végrehajtói tájékoztatásra válaszolva a panaszos ismét hivatkozott arra, hogy nem ő volt a jogosulatlan úthasználó, vele szemben a követelés jogalappal nem bír. A végrehajtójelölt panaszos válaszlevelére adott újabb tájékoztatásában a korábbiakhoz képest még részletesebben ismertette a Vht. rendelkezéseit.

A panaszos a végrehajtási eljárás folytatódása miatt 2022 végén hivatalomhoz fordult és a segítségemet kérte. A beadványára adott válaszomban foglaltakra figyelemmel a végrehajtóhoz benyújtott előterjesztését a Magyar Bírósági Végrehajtói Karnak (továbbiakban: Kar) is megküldte. A Kar a panaszos előterjesztését végrehajtási kifogásként értékelte, majd továbbította a végrehajtó felé azzal, hogy azt elbírálás céljából a Vht. 217. § (2) bekezdése alapján terjessze a végrehajtást foganatosító bíróság elé.

Vizsgálatomat erre tekintettel a bíróság hatáskörébe nem tartozó, a végrehajtási kifogás által nem érintett eljárási kérdésekben folytattam le.

A vizsgálat megállapításai

I. A hatáskör tekintetében

A feladat- és hatáskörömet, valamint ennek ellátásához szükséges vizsgálati jogosultságaimat az Ajbt. határozza meg.

Az Ajbt. 18. § (1) bekezdés k) pontja értelmében az alapvető jogok biztosához bárki fordulhat, ha megítélése szerint az *önálló bírósági végrehajtó* tevékenysége vagy mulasztása a beadványt tevő személy alapvető jogát sérti vagy annak közvetlen veszélyével jár (a továbbiakban együtt: visszásság), feltéve, hogy a rendelkezésre álló közigazgatási jogorvoslati lehetőségeket – ide nem értve a közigazgatási pert – már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. E rendelkezés alapján *vizsgálati jogosultságom egyértelműen kiterjed az önálló bírósági végrehajtó eljárására, ügyviteli gyakorlatára.*

Az Ajbt. 28. § (1) bekezdése szerint az alapvető jogok biztosja az általa lefolytatott vizsgálatról jelentést készít, amely tartalmazza a feltárt tényeket és az ezeken alapuló megállapításokat, következtetéseket.

II. Az érintett alapvető jogok tekintetében

A hatósági ügyek tisztességes intézése

Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék.

Az Alkotmánybíróság az 5/2020. (I.29.) AB határozatában megerősítette a tisztességes eljáráshoz való joggal kapcsolatos korábbi gyakorlatát. A tisztességes eljáráshoz való joggal összefüggésben az Alkotmánybíróság 6/1998. (III. 11.) AB határozatában hangsúlyozta – amint azt a 3/2014. (I.21.) AB határozat is megerősítette –, hogy a tisztességes eljárás követelménye felöleli az eljárásjogi garanciák érvényesülését, és egy olyan minőséget jelent, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csak megítélni.

A tisztességes eljárás követelménye a hatósági ügyek intézése során túlmutat az eljárás legalitásán. Az Alaptörvény XXIV. cikkének érvényesüléséhez nem elegendő, ha a hatóságok betartják az ügy elintézésére irányadó anyagi és eljárási jogszabályokat, bár ez alapvető követelmény, hanem szükséges az is, hogy *mind az egyedi ügyintézés, mind az arra irányadó jogszabályok segítsék az ügyféli jogok érvényesülését.*

A tisztességes eljárás követelményének tehát nem csak a szabályozási szinten, hanem a jogalkalmazó szervek mindennapi gyakorlatában is folyamatosan érvényesülnie kell. A tisztességes eljáráshoz való jog az eljárásjogi jellegű szabályozási környezettel szemben szolgál alkotmányos mérceként, egyúttal a jogérvényesítés segítségét szolgálja, részeleme a jogorvoslat.

A tisztességes eljáráshoz való jog magában foglalja az állami aktusok által érintett jogok, törvényes érdekek, és különösen a veszélyeztetettek érdekeinek védelme közötti egyensúly kialakításának célját, annak felismerését, hogy az egyének érdekeit az állammal való kapcsolataikban védeni kell.

A jogorvoslathoz való jog

A jogorvoslathoz való jog a tisztességes eljáráshoz való jog részeleme. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.

Az Alkotmánybíróság a 11/2019. (III.29.) AB határozatában a jogorvoslathoz való jog lényegi elemeként határozta meg magát a jogorvoslás lehetőségét. A jogorvoslat fogalmilag és szubsztanciálisan tartalmazza a jogsérelem orvosolhatóságát. *A jogorvoslat akkor tényleges, ha a jogorvoslati fórum képes a jogsérelem orvoslására. Ez a képesség pedig akkor valós, ha a jogorvoslati fórumrendszer igénybevételét nem gátolják, továbbá ha a jogorvoslat terjedelme csak szükségszerűen és arányosan korlátozott.*

III. Az ügy érdemében

A panaszos a végrehajtói irodában való megjelenése alkalmával a végrehajtási eljárás jogalapját vitatta, arról tett nyilatkozatot, hogy a végrehajtható okiraton megjelölt cselekményt, a jogosulatlan úthasználatot nem ő valósította meg. Ezt a nyilatkozatát a gépjármű tulajdonjogának átruházásáról szóló adásvételi szerződés bemutatásával is alátámasztotta.

A részemre megküldött dokumentáció tanúsága szerint az ügyben eljáró végrehajtó-jelölt a panaszos meghallgatásáról, az irodában tett nyilatkozatairól jegyzőkönyvet készített, azonban a panaszos előterjesztését annak tartalmától eltérően nem jogorvoslati kérelemként kezelte. A panaszos által előadottak tárgyában a végrehajtó-jelölt a Vht. 41. § (1) bekezdése alapján a követelés fennállásáról nyilatkozta a végrehajtást kérő Szolgáltatót.

A Vht. 41. § (1) bekezdése előírja, hogy ha az adós okirattal valószínűsítette, hogy a végrehajtandó követelés alaptalan, azt már teljesítették, vagy egyébként megszűnt, vagy arra hivatkozik, hogy a követelés, illetve a végrehajtási jog elévült, a végrehajtó a bizonyítékra utalva felhívja a végrehajtást kérőt, hogy 15 napon belül nyilatkozzon a követelés fennállásáról, egyúttal az adóstól felvett összegből a végrehajtási költségeket fizesse meg a végrehajtónak.

A Vht. e rendelkezésének általánosan elfogadott értelmezése szerint: az adós által rendelkezésre bocsátott okiratokat a végrehajtó megküldi a végrehajtást kérőnek, egyúttal *„hogyha a végrehajtást kérő elismeri az adós állítását, azonban elmulasztja a végrehajtási költségek megfizetését, akkor az eljárást nem szüntetheti meg, hanem az iratokat beterjeszti a végrehajtást foganatosító bírósághoz”*.¹

Ebben az ügyben megállapítható, hogy a végrehajtó megkeresése alapján a Szolgáltató az útdíj és a pótdíj panaszos vonatkozásában való visszavonásáról intézkedett, egyúttal kérte a megelőlegezett eljárási költségek visszatérítését. *A szolgáltatói válasz beérkezését követően a végrehajtó-jelölt az eljárási költségek behajtása céljából a végrehajtási eljárás panaszossal szembeni folytatása iránt intézkedett, vagyis az iratokat nem továbbította a végrehajtást foganatosító bírósághoz.*

A panaszos a végrehajtói választ nem fogadta el, továbbra is vitatta, hogy a végrehajtási eljárás költségei őt terhelnék.

A panaszos ez utóbbi nyilatkozatában is, melyben azt állította, hogy az adott cselekményt nem ő, hanem a jármű új tulajdonosa követte el, valójában érdemben vitatta azt, hogy ő a végrehajtási eljárás alanya, a díj- és költségkövetelések adósa, és kifogásolta a végrehajtási eljárás vele szembeni – költségek tekintetében történő – folytatását. A panaszos kérelme tehát annak tényleges tartalmát tekintve jogorvoslati kérelem volt. A végrehajtási törvény szabályai egyértelműen meghatározzák, hogy a végrehajtási eljárással kapcsolatban tett érdemi nyilatkozatokat, jogorvoslati kérelmeket a végrehajtónak hogyan kell kezelnie. A panaszos kérelmét az eljáró végrehajtó-jelöltnek jogorvoslati kérelemként, a Vht. 217. § (1) bekezdése szerint végrehajtási kifogásként kellett volna kezelnie, és azt a végrehajtást foganatosító bírósághoz elbírálás végett beterjesztenie.

Mindezek alapján megállapítom, hogy az ügyben eljáró végrehajtói iroda nem segítette a panaszost abban, hogy jogait a jogszabályi előírásoknak megfelelően gyakorolhassa, a

¹ Nagykommentár a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvényhez

jogorvoslat lehetőségével a törvényi határidőn belül élhessen. Tekintettel azonban arra, hogy a Kar felhívására a végrehajtói iroda ezt a mulasztását pótolta, a panaszos előterjesztését végül jogorvoslati kérelemként, végrehajtási kifogásként a bíróság elé terjesztette, és ezzel a jogorvoslathoz való joggal összefüggésben keletkezett visszásságot pótlólag orvosolta, a konkrét ügyben külön intézkedést nem teszek.

A hasonló esetek jövőbeni elkerülése érdekében ugyanakkor fontosnak tartom, hogy az irodavezető végrehajtó megfelelő ügyviteli gyakorlat kialakításával, szakmai felkészítéssel segítse a jelöltjeit abban, hogy eljárásukat a jogorvoslathoz való jog tényleges érvényesülését szolgáló, a tisztességes eljáráshoz való jog által megkívánt eljárási minőséghez igazodó módon alakítsák.

Intézkedésem

Az Ajbt. 32.§ (1) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján felkérem az ügyben eljáró végrehajtót, hogy kísérje fokozottabb figyelemmel irodája munkatársai eljárási cselekményeit, szükség szerint tegyen intézkedést annak érdekében, hogy munkatársai a felek és egyéb érdekelték előterjesztéseit azok tartalma szerint intézzék, segítve ezzel a felek, egyéb érdekelték jogorvoslathoz való jogának tényleges érvényesülését.

Jelentésemet tájékoztató jelleggel megküldöm a Magyar Bírósági Végrehajtói Kar hivatalvezetőjének, továbbá a Vht., valamint az Szth. törvény hatálya alá tartozó szervezetek és személyek tevékenységének felügyeletét ellátó Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága elnökének.

Budapest, 2023. az elektronikus dátumbélyegző szerint

Dr. Kozma Ákos